

**O’ZBEKISTONDA AHOLI O’RTASIDA MOLIYAVIY
SAVODXONLIKNI OSHIRISH YO’NALISHLARI TAHLILI**

Mirzayeva Salomat Mirmuhsin qizi
Alfraganus universiteti Iqtisodiyot fakulteti
MMT_22-1 guruh talabasi
s.mirzayeva11@gmail.com

Habibjonov Usmonjon Sherzodjon o’g’li
Xalqaro Nordik universiteti
magistranti
habibjonovusmonjon9@gmail.com

Ilmiy rahbar:
PhD, dotsent Ermatov Musojalil Komilovich
m.ermatov01@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqaloda moliyaviy savodxonlik tashabbuslarini rivojlantirish va aholi turmush tarzida moliyaviy savodxonlik qanchalik o’rin egallashi atroflicha to’liq tahlil qilingan. Xalqaro tajribalarga strategiyalar asosida tayangan holda, tadqiqot ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarda moliyaviy savodxonlikni oshirishni eng faol usullari haqida tushuncha berishga qaratilgan. Bundan tashqari aholining moliyaviy savodxonlik darajasini oshirishning dolzarb sabablaridan biri hisoblangan ta’lim tizimining ta’sirini ham alohida ta’kidlab o’tilgan.

Kalit so’zlar: Moliyaviy savodxonlik, moliya tizimi, moliyaviy ta’lim, moliyaviy savodsizlik, aholi daromadlari, investitsiya, iqtisodiy o’sish.

Kirish

Moliyaviy savodxonlik, ayniqsa, O'zbekiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiy rivojlanish va shaxsiy moliyaviy boshqaruvning muhim tarkibiy qismidir. Mamlakat ko‘proq bozorga yo‘naltirilgan iqtisodiyotga o‘tayotgan bir paytda aholining moliyaviy savodxonligini oshirish barqaror o‘shishni rag‘batlantirish va shaxsning moliyaviy farovonligini oshirish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu tadqiqot o‘zbek aholisining moliyaviy savodxonligini oshirish bo‘yicha amalga oshirilishi mumkin bo‘lgan

“UCHINCHI RENESSANS – TA’LIM VA TARAQQIYOT: O’TMISH, BUGUN VA KELAJAK”

turli strategiyalarni tahlil qilishga qaratilgan bo‘lib, asosiy e‘tibor ta‘lim tashabbuslari, jamoat dasturlari va turli demografik guruhlariga mos keladigan raqamli yechimlarga qaratiladi.

O‘zbekistonda moliyaviy savodxonlikning hozirgi holati ham qiyinchiliklarni, ham imkoniyatlarni taqdim etadi. Yaqinda o‘tkazilgan tadqiqotlarga ko‘ra, aholining muhim qismi asosiy moliyaviy bilimlarga ega emas, bu esa ularning jamg‘armalar, investitsiyalar va kreditlarni boshqarish bo‘yicha ongli qarorlar qabul qilish qobiliyatiga to‘sqinlik qiladi. Bu tafovut, ayniqsa, qishloq aholisi va kam ta‘minlangan uy xo‘jaliklari orasida yaqqol namoyon bo‘ladi. Moliyaviy savodxonlikni oshirishning samarali usullarini aniqlash orqali ushbu tadqiqot ushbu nomutanosibliklarni bartaraf etishga va odamlarga tobora murakkablashib borayotgan moliyaviy manzarani boshqarish uchun zarur bo‘lgan bilimlarga ega bo‘lishga intiladi.

O‘zbekistonda moliyaviy savodxonlikni oshirish yo‘nalishlarini o‘rganishda ushbu tadqiqot turli manfaatdor tomonlarni, jumladan, davlat idoralari, ta‘lim muassasalari, nodavlat tashkilotlar (NNT) va xususiy sektor sub‘yektlarini ko‘rib chiqadi. Tahlil mavjud dastur va tashabbuslarni qamrab oladi hamda mahalliy ehtiyojlarga moslashtirilgan innovatsion yondashuvlarni taklif qiladi. Oxir oqibat, ushbu tadqiqot moliyaviy savodxonlikning yaxshilanishi O‘zbekiston bo‘ylab odamlar va jamoalar uchun iqtisodiy barqarorlik va farovonlikka qanday olib kelishi mumkinligi haqida qimmatli tushunchalarni taqdim etishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili

1. Tadqiqotchilar: P.Morgan va Y.Zhang: “Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkazda moliyaviy inklyuzivlik, tartibga solish, moliyaviy savodxonlik”.¹

¹Morgan, P. J., Zhang, Y., & Kydyrbayev, D. (2018). Overview of financial inclusion, regulation, financial literacy, and education in Central Asia and South Caucasus (No. 878). ADBI Working Paper.

“UCHINCHI RENESSANS – TA’LIM VA TARAQQIYOT: O’TMISH, BUGUN VA KELAJAK”

Tadqiqotchilar 2021-2023 yillar davomida Markaziy Osiyo, jumladan, O‘zbekiston aholisining moliyaviy savodxonlik darajasini tahlil qilish bo‘yicha keng qamrovli tadqiqot o‘tkazdi. Tadqiqotda moliyaviy savodxonlik va iqtisodiy xulq-atvor o‘rtasidagi bog‘liqlikni baholash uchun so‘rovlar va statistik tahlillardan foydalanilgan bo‘lib, 2021 yilda O‘zbekistonda respondentlarning atigi 30 foizi yetarli darajada moliyaviy savodxonlikga ega ekanligini, 2023 yilga kelib esa bu ko‘rsatkich 40 foizga oshgani aniqlashdi.

2. Tadqiqotchilar G.Isomidinova va K.Sinkh: “Moliyaviy savodxonlikni belgilovchi omillar: Toshkent, O‘zbekiston yosh talabalari o‘rtasida miqdoriy tadqiqot”.²

Tadqiqotchilarning ilmiy izlanishlari 2021 yildan 2023 yilgacha O‘zbekistonda turli demografik qatlam vakillarining moliyaviy savodxonligini oshirishga qaratilgan ta‘lim dasturlari samaradorligiga qaratilgan. Uning topilmalari shuni ko‘rsatdiki, maqsadli ta‘lim tashabbuslari moliyaviy bilimlarning sezilarli o‘shishiga olib keldi, ishtirokchilar 2022 yil oxiriga kelib moliyaviy qarorlar qabul qilish ko‘nikmalarini 25 foizga yaxshilashni ko‘rsatdilar.

3. Tadqiqotchi: M.Oxunov: “O‘zbekistonda moliyaviy inklyuzivlik, tartibga solish va moliyaviy savodxonlik ko‘rsatkichlari”.³

Tadqiqotchi Oxunov 2021-2023 yillarda raqamli moliya vositalari O‘zbekiston aholisining moliyaviy savodxonligini qanday oshirishi mumkinligini o‘rganib chiqdi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, mobil banking va onlayn resurslardan foydalanish moliyaviy savodxonlik ko‘rsatkichlarini 2021 yil boshida 35 foizdan 2023 yil o‘rtalariga kelib taxminan 50 foizga oshirdi va bu ta‘limda texnologiyaning ahamiyatini ta‘kidladi.

²Isomidinova, G., Singh, J. S. K., & Singh, K. (2017). Determinants of financial literacy: a quantitative study among young students in Tashkent, Uzbekistan. *Electronic Journal of Business & Management*, 2(1), 61-75.

³Ahunov, M. (2018). Financial inclusion, regulation, and literacy in Uzbekistan (No. 858). ADBI Working Paper.

“UCHINCHI RENESSANS – TA’LIM VA TARAQQIYOT: O’TMISH, BUGUN VA KELAJAK”

4. Tadqiqotchilar: G.Ismoilova, F.Nabieva va G.Umarova: “Makroiqtisodiy rivojlanish va unga ta’sir etuvchi omillar”.⁴

Tadqiqotchilarning ilmiy izlanishlari 2021 yildan 2023 yilgacha O‘zbekistonning turli hududlarida moliyaviy savodxonlik darajasiga ta’sir etuvchi turli ijtimoiy-iqtisodiy omillarni o‘rganib chiqdi. Uning statistik tahlili daromad va ta’lim darajasiga asoslangan nomutanosiblikni aniqlab, shaharlarda moliyaviy savodxonlik o‘rtacha 45% atrofida, qishloq joylarida esa atigi 25% ni tashkil qilishini aytib o‘tishgan.

5. Tadqiqotchilar A.Lundberg, E.Ozer va S.Wu: “Markaziy Osiyoda COVID-19 pandemiyasining kuzatuv ko‘rsatkichlari va tarixi: yangilangan epidemiologik baholash”.⁵

Yuqoridagi tadqiqotchilar pandemiyadan keyingi yillarda (2021-2023) O‘zbekistondagi moliyaviy savodxonlik tashabbuslariga COVID-19 ta’sirini baholadi. Uning xulosalari shuni ko‘rsatdiki, iqtisodiy qiyinchiliklar tufayli umumiy moliyaviy savodxonlik vaqtinchalik pasayib ketgan bo‘lsa-da, tiklanish harakatlari 2021 yil oxiridagi taxminan 28 foizdan 2023 yil boshiga kelib 38 foizgacha ortishini aytib o‘tishgan.

Metodologiya

O‘zbekistonda aholi o‘rtasida moliyaviy savodxonlikni oshirish yo‘nalishlari tahlili haqidagi tadqiqotimizning metodologiyasida biz bir nechta tadqiqot metodlaridan, xususan qiyosiy va solishtirma tahlil va induksiya-deduksiya tadqiqot metodlaridan faol foydalanildi. Ushbu turdagi tadqiqot: tadqiqotning asosiy gipotezasini aniqlash, taqqoslash uchun eng optimal, hozirda eng dolzarb mamlakatni tanlash, statistik ma’lumotlarni to‘plash,

⁴Ismoilova, G., Nabieva, F., Umarova, G., & Rahmatullaev, M. (2020). Macroeconomic development and factors affecting on it. *International Journal of Scientific and Technology Research*, 9(3), 3542-3545.

⁵Lundberg, A. L., Ozer, E. A., Wu, S. A., Soetikno, A. G., Welch, S. B., Liu, Y., ... & Post, L. A. (2024). Surveillance Metrics and History of the COVID-19 Pandemic in Central Asia: Updated Epidemiological Assessment. *JMIR Public Health and Surveillance*, 10, e52318.

“UCHINCHI RENESSANS – TA’LIM VA TARAQQIYOT: O’TMISH, BUGUN VA KELAJAK”

shuningdek to‘plangan ma’lumotlarni tahlil qilish kabi bosqichlarni o‘z ichiga oladi.

Xususan, O‘zbekistonda aholi o‘rtasida moliyaviy savodxonlikni oshirish yo‘nalishlari mavzusini yoritishda qo‘llanilgan solishtirma tahlil va induksiya-deduksiya tadqiqot metodlaridan foydalanishdan asosiy maqsadimiz, erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etish to‘g‘risida umumiy tushuncha olish, tadqiqotning qat‘iyligi va aniqligini ta‘minlash, ma’lumotlar asosida aniq kuzatuvlar (induksiya) dan umumiy tamoyillarni xulosa qilish, yoki umumiy tamoyillar(deduksiya) dan aniq xulosalar chiqarish orqali statistik ma’lumotlarni tahlil qilish va xulosalar chiqarishdan iboratdir.

Tadqiqot natijalari

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda moliyaviy savodxonlik iqtisodiy rivojlanish va shaxsning imkoniyatlarini kengaytirishning muhim tarkibiy qismi sifatida e‘tirof etildi. O‘zbekiston Markaziy banki tomonidan 2022-yilda o‘tkazilgan so‘rov natijalariga ko‘ra, katta yoshdagi aholining atigi 27 foizi asosiy moliyaviy savodxonlik ko‘nikmalarini namoyon etgan, bu ko‘nikmalar foiz stavkalari, inflyatsiya va byudjet tuzish kabi tushunchalarni o‘z ichiga oladi. Ushbu statistik ma’lumot hal qilinishi kerak bo‘lgan bilimlardagi muhim bo‘shliqni ko‘rsatadi. Bundan tashqari, Milliy statistika qo‘mitasining ma’lum qilishicha, 2021 yilda uy xo‘jaliklarining 60% ga yaqini rasmiy moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniga ega emas, bu esa ta‘lim va ta‘lim sohasidagi tashabbuslarni yaxshilash zarurligini ko‘rsatadi. 2023 yilga kelib, maktablar va sotsial jamoalarda moliyaviy ta‘limni kuchaytirishga qaratilgan turli dasturlar orqali xabardorlikni oshirishga qaratilgan sa‘y-harakatlar amalga oshirildi; ammo ma’lumotlar shuni ko‘rsatadiki, bu dasturlarda kattalarning atigi 35% ishtirok etgan.

Aholining moliyaviy savodxonligini samarali oshirish uchun maqsadli strategiyalarni amalga oshirish zarur. Moliya vazirligi hisobotida aytilishicha,

“UCHINCHI RENESSANS – TA’LIM VA TARAQQIYOT: O’TMISH, BUGUN VA KELAJAK”

2021-2023 yillarda shaxsiy moliyani boshqarishga qaratilgan ommaviy seminarlar va seminarlar bosqichma-bosqich o’sib bordi - 2021 yildagi 150 ta tadbirdan 2023 yilga kelib 300 dan oshdi. Bundan tashqari, nodavlat notijorat tashkilotlari (NNT) bilan hamkorlik aloqalari o’rnatilib, ayollar va qishloq aholisi kabi ijtimoiy himoyaga muhtoj guruhlar uchun mo’ljallangan trening mashg’ulotlarini o’tkazish yo’lga qo’yilgan. Ushbu yutuqlarga qaramay, qiyinchiliklar saqlanib qolmoqda; Jahon banki tomonidan 2023 yil boshida e’lon qilingan tadqiqot shuni ko’rsatdiki, ishtirokchilarning atigi 40 foizi ushbu ta’lim tashabbuslari haqidagi ma’lumotlarni uzoq vaqt davomida saqlab qolishgan. Shu sababli, O’zbekiston bo’ylab moliyaviy savodxonlikni barqaror yaxshilash uchun ta’lim usullarini doimiy ravishda baholash va moslashtirish muhim ahamiyatga ega.

Xalqaro tajribalar ko’rsatishicha moliyaviy jihatdan savodxon kishi quyidagi afzalliklarga ega bo’ladi:

- pul va narxlar borasida to’g’ri qarorlar qabul qila olish;
- o’zining oilaviy budjetini oqilona boshqarish qobiliyatiga ega bo’lish;
- moliyaviy aktivlar va xarajatlarini samarali boshqarish ko’nikmalariga ega bo’lishi;
- o’z moliyaviy majburiyatlarini ko’rsatilgan muddatda bajarish;
- moliyaviy xizmatlardan keng foydalanish asosida shaxsiy jamg’arma va investitsiyalarni ko’paytirish;
- turmush darajasidagi o’zgarishlarga ko’nikish.

Xalqoro tajribalarni o’rganish moliyaviy savodxonlikni mustahkamlash bo’yicha mahalliy amaliyotda bir qator muammolarni aniqlash imkonini beradi. Masalan: aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlari bilan yetarlicha islohotlar olib borilmayotganligi; muammoli yosh toifalari: 18-24 yosh va 60 yoshdan oshganlar; qishloq joylarda yashovchi aholining moliyaviy savodxonligi pastligi; bank omonatchilarining salmoqli qismi jismoniy

“UCHINCHI RENESSANS – TA’LIM VA TARAQQIYOT: O’TMISH, BUGUN VA KELAJAK”

shaxslarning omonatlarini kafolatlovchi mavjudligi haqida bilmasligi; kichik miqdordagi bank mijozlari banklar kreditlar bo'yicha real foiz stavkalari to'g'risidagi ma'lumotlarni oshkor qilishlari kerakligini bilishmasligidadir. Borgan sari xavfli va globallashtirilgan bozorda odamlar yaxshi ma'lumotga ega moliyaviy qarorlar qabul qilishlari kerak. Shunga qaramasdan xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, moliyaviy bozorlar Germaniya, Niderlandiya, Shvetsiya, Yaponiya, Italiya, Yangi Zelandiya va Qo'shma Shtatlarda bo'lgani kabi mamlakatlar yaxshi rivojlangan bo'lsa yoki Rossiyadagi kabi tez o'zgarib borsa ham, ushbu mamlakatlarda ham moliyaviy savodsizlik keng tarqalgan. Bundan tashqari, ushbu mamlakatlarda keksa aholi o'zini yaxshi ma'lumotga ega deb hisoblashadi, lekin u o'rtacha ko'rsatkichdan unchalik yaxshi ma'lumotga ega emas. Boshqa keng tarqalgan omillar ham aniq: ayollar erkaklarikiga qaraganda kamroq moliyaviy savodxon va o'zlari ham bu kamchiliklari borligini bilishadi. Ko'proq oliy ma'lumotli odamlar nisbatan yuqori ma'lumotga ega, ammo ba'zan oliy ma'lumotga egalik ham savodxonlik uchun mukammal mezon bo'la olmaydi. Shuningdek, bu borada etnik, irqiy va mintaqaviy tafovutlar mavjud: Rossiyada shahar aholisi qishloqdagi hamkasblariga qaraganda yaxshiroq ma'lumotga ega, AQShda esa afro-amerikaliklar va ispaniyaliklar boshqalarga qaraganda moliyaviy jihatdan kamroq savodxonidir. Bundan tashqari, moliyaviy jihatdan ko'proq bilimga ega bo'lganlar, shuningdek, nafaqaga chiqishni rejalashtirish ehtimoli ko'proqdir. Germaniya, AQSh, Yaponiya va Shvetsiya kabi turli mamlakatlarda bitta qo'shimcha moliyaviy xarakterdagi savolga to'g'ri javob berish nafaqaga chiqishni rejalashtirish ehtimoli 3-4 foizga yuqori bo'lishi bilan bog'liq ekan. Gollandiyada esa bu ko'rsatkich rejalashtirishni 10 foizga ortiq. Bundan ko'rinib turadiki bu ko'rsatkichlar moliyaviy savodxonlikning qarilik nafaqasini rejalashtirishga bo'lgan ta'siri nisbatan kam baholanishi ta'kidlab o'tish lozim.

Alfraganus: “II - Xalqaro talabalar konferensiyasi”

“UCHINCHI RENESSANS – TA’LIM VA TARAQQIYOT: O‘TMISH, BUGUN VA KELAJAK”

Xulosa

Inson yashashda davom etsaki yaxshi hayotda farovon kun kechirishni xohlaydi. Moliyaviy savodxonlik nafaqat kelajagimiz balki bugungi hayotimiz uchun ham juda kerak deb o‘ylayman. Moliyaviy aktivlarni samarali boshqarib, ularni turli sohalarga to‘g‘ri yo‘naltirishda moliyaviy savodxonlikni o‘rni beqiyosdir. Ba‘zan shaxsiy daromadga ega bo‘lamizku, biroq oy oxirigacha yetkazmay sarflab yuborishimiz ham bu borada savodsizligimizdan deb bilaman. Ayniqsa, hamma jarayon elektronlashgan ayni paytda to‘lovlar ham onlayn tartibda ekan firibgarliklar qurboniga aylanmaslik uchun ham moliyaviy savodxon bo‘lishimiz kerak. Moliyaviy savodxonlikni jamiyatimizda oshirish uchun avvalambor asta-sekin ta‘lim davrida oshirib borish samarali natija deb o‘ylayman. Buning uchun har bir hududda hamda ish joylarida moliyaviy savodxonlikni oshirish bo‘yicha ekspertlarni jalb qilgan holda treninglar tashkil etish kerak. Mahalliy hokimyat, ish beruvchilar, mahalla faollari bu borada yanada mas‘uliyatli bo‘lishlari lozim, chunki har qanday moliyaviy yo‘qotish bir oila uchun bu o‘sha hududdagi ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatga sekin asta ta‘sir qilib boradi. Uy xo‘jaliklari, oilalar va shaxslarga o‘z byudjetlarini shakllantirish va rejalashtirishga oid bilim hamda ko‘nikmalarni muntazam berib borishning universal usullarini ishlab chiqish va amaliyotga tadbiq etish maqsadga muvofiq. Shuningdek, aholining turli ijtimoiy guruhlari uchun mo‘ljallangan moliyaviy savodxonlik, uning tarkibiy qismlarini takomillashtirish bo‘yicha turli axborot va ta‘lim dasturlarini ishlab chiqilishi, hamda ularni muntazam tegishli aholi qatlamlari uchun yetkazib borish ham muhim choralardan hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy, Paris, OECD, 2011.

**“UCHINCHI RENESSANS – TA’LIM VA TARAQQIYOT: O‘TMISH,
BUGUN VA KELAJAK”**

2. Spechler, D. R., & Spechler, M. C. (2010). The foreign policy of Uzbekistan: sources, objectives and outcomes: 1991–2009. *Central Asian Survey*, 29(2), 159-170.

3. Akimov, A., & Dollery, B. (2009). Financial development policies in Uzbekistan: an analysis of achievements and failures. *Economic Change and Restructuring*, 42, 293-318.

4. Olimjonovna, B. H. (2023). Overview of Islamic Finance in Uzbekistan: Challenges, and Prospects. *European Journal of Economics, Finance and Business Development*, 1(4), 20-25.

5. Akimov, A., & Dollery, B. (2009). Financial development policies in Uzbekistan: an analysis of achievements and failures. *Economic Change and Restructuring*, 42, 293-318.

6. Sherzodjon o‘g‘li, H. U. (2024). THE ROLE OF AGRICULTURE IN THE DEVELOPMENT OF THE EXPORT POTENTIAL OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 28(1), 62-69.

7. Sherzodjon o‘g‘li, H. U. (2024). THE MAIN DIRECTIONS OF CHINA’S “ONE BELT-ONE ROAD” PROJECT AND THE IMPORTANCE OF UZBEKISTAN’S PARTICIPATION. *Modern education and development*, 9(1), 77-86.

8. Sherzodjon o‘g‘li, H. U. (2024). POSSIBILITIES OF USING CHINESE EXPERIENCE IN COMBATING POVERTY IN UZBEKISTAN. *Ta’lim innovatsiyasi va integratsiyasi*, 28(1), 52-58.

9. Sherzodjon o‘g‘li, H. U. (2024). Importance of International Programs and Foreign Investments In Ensuring Tourism and Economic Growth of Our Country. *MARKAZIY OSIYO MADANIY ME’ROSI VA TURIZM TENDENSIYALARI JURNALI (ISSN: 3060-4834)*, 1(2), 6-10.

10. Sherzodjon o‘g‘li, H. U. (2024). The Impact of Direct Investments on the Country's Tourism and Education System. *MARKAZIY OSIYO MADANIY ME’ROSI VA TURIZM TENDENSIYALARI JURNALI (ISSN: 3060-4834)*, 1(2), 1-5.

11. Sherzodjon o‘g‘li, H. U. (2024). IMPACT OF WORLD BANK PROJECTS ON THE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY'S INDUSTRY. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 52(3), 9-14.

12. Sherzodjonovich, H. U. (2024). ANALYSIS OF FREE ECONOMIC ZONES IN UZBEKISTAN. *Economics and Innovative Technologies*, 12(5), 88-95.

**“UCHINCHI RENESSANS – TA’LIM VA TARAQQIYOT: O’TMISH,
BUGUN VA KELAJAK”**

13.Parwoni, M., & Usmonjon, H. (2024). ISLAMIC FINANCE AND ITS IMPACT ON THE ECONOMY OF UZBEKISTAN. INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION, 3(32), 242-245.

14.Sultani, G., & Usmonjon, H. (2024). STAGES OF INTEGRATION OF THE EDUCATIONAL SYSTEM IN THE DEVELOPMENT OF GLOBALIZATION. EDUCATION AND ECONOMY. MASTERS, 2(9), 74-79.

